

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/171/2021
Identifikačné číslo spisu:	1217220141
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1217220141.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu DRUDOP, stavebné a opravárenské družstvo, so sídlom Bajkalská cesta 31, Bratislava, IČO: 00 168 017, právne zastúpený FELŠÖCI & Partners, s.r.o., so sídlom Bajkalská 31, Bratislava, IČO: 47 254 203, proti žalovanému: COOP PRODUKT SLOVENSKO záujmové združenie výrobných a iných družstiev, so sídlom Mliekarenská 10, Bratislava, IČO: 00 168 637, právne zastúpený Advokátska kancelária Ivan Syrový, s.r.o., so sídlom Kadnárová 83, Bratislava, IČO: 47 232 765, o zaplatenie 112 999,66 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 58C/86/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/87/2020 zo dňa 12. mája 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/87/2020 zo dňa 12. mája 2021 v časti, ktorou zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu v istine nad 20 000 € a príslušných úrokov z omeškania zamietol a rozhodol o náhrade trov konania, z r u š u j e a v e c m u v r o z s a h u z r u š e n i a v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo dňa 28.01.2020, č. k. 58C/86/2017-855 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 112 999,66 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 112 999,66 eur odo dňa 01.01.2016 do zaplatenia, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok I.) a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník(výrok II.).

1.1. Právne rozhodnutie zdôvodnil ust. § 20g, 20h, § 20i ods. 1, 2, 3, § 20j ods. 1, § 101, § 121 ods. 3, § 517 ods. 1, 2, § 559 ods. 1, 2, § 569 ods. 1, § 574 ods. 1, 2, § 580, § 585 ods. 1, 2, 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“).

1.2. Pri rozhodovaní vo veci súd prvej inštancie zohľadnil skutočnosť, že žalobca je výrobným družstvom zapísaným v obchodnom registri a žalovaný je záujmovým združením právnických osôb s majetkovou účasťou členských družstiev na jeho majetku, medzi ktorých patrí i žalobca ako zakladajúci člen žalovaného. Žalobca ako člen vystúpil zo združenia (žalovaného), pričom jeho členstvo u žalovaného skončilo dňom 31.10.2014. Podľa stanov (článok 25 ods. 9) vznikol žalobcovi nárok na

vyplatenie členského podielu, ktorý bol splatný do konca kalendárneho roka, nasledujúceho po roku, v ktorom došlo k ukončeniu členstva u žalovaného, t. j. dňa 31.12.2015. Medzi stranami nebolo sporné, že výška členského podielu žalobcu je 2,91 % ani to, že žalobca požiadal o jeho predčasné vyplatenie. Ku dňu skončenia členstva (31.10.2014) predstavovali prostriedky členského podielu žalobcu zaplatený vklad 330 eur + podiel na majetku ku dňu 31.10.2013 vo výške 102 039,93 eur = členský podiel vo výške 102 369,93 eur, ktorý žalovaný žalobcovi zaplatil v lehote splatnosti ku dňu 31.12.2014. Sporným bol ďalší nárok žalobcu na zaplatenie členského podielu plynúci z majetkovej účasti žalovaného v organizáciách, a to v Družstevnej únii Slovenskej republiky (podiel žalovaného vo výške 38,3 %) a v COOPUNII so sídlom v Prahe (podiel žalovaného vo výške 40 %). Žalovaným vznesené námietky premlčania vo vzťahu k žalobcom uplatneným nárokom, súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodné. S poukazom na článok 25 bod 9. stanov žalovaného a skutočnosť, že členstvo žalobcu u žalovaného skončilo ku dňu 31.10.2014, bol členský podiel na majetku splatným najneskôr do 31.12.2015, preto všeobecná 3-ročná občianskoprávna premlčacia lehota začala plynúť až 01.01.2016 a skončila dňa 01.01.2019. Nakoľko žalobca žalobu doručil na súd dňa 18.12.2017, žalovaným vznesená námietka premlčania bola nedôvodnou. Vo vzťahu k druhej námietke premlčania vznesenej žalovaným v konaní súd uviedol, že už z textu podanej žaloby vyplýva, že žalobca si uplatnil nárok/právo na zaplatenie členského podielu vo výške 2,91 % z majetkovej účasti žalovaného v Družstevnej únii Slovenskej republiky (38,3 %) a COOPUNII (40 %) a tento nárok uplatnil žalobou doručenou súdu dňa 18.12.2017. V žalobe žalobca vyčíslil nárok percentuálnym vyjadrením, ktoré bolo zmenou petitu vyjadrené jeho peňažným vyčíslením v situácii, keď sa to stalo možným (na základe vykonaného dokazovania). Ako nesprávnu vyhodnotil súd argumentáciu žalovaného, ktorý poukazoval na to, že k rozšíreniu petitu došlo až dňa 11.06.2019, t. z. po uplynutí premlčacej doby, majú za to, že žalovaný si zamieňa inštitút splatnosti podielu (31.12.2015), ktorý je výslovne upravený v čl. 25 ods. 9 stanov žalovaného s inštitútom predčasného vyplatenia podielu (ku dňu 31.12.2014). Splatnosť pohľadávky sa nerovná predčasnej výplate pohľadávky. Inými slovami povedané, kým splatnosť podielu žalobcu v zmysle stanov nastala do konca kalendárneho roka nasledujúceho po roku, v ktorom došlo k ukončeniu členstva u žalovaného (v danom prípade žalobcu do 31.12.2015), predčasná výplata členského podielu sa týkala jeho vyplatenia pred uplynutím posledného dňa jeho splatnosti. Začatie plynutia premlčacích lehôt zákon spája iba s okamihom splatnosti práva/pohľadávky. Dátum predčasnnej výplaty môže mať preto relevanciu iba vo vzťahu k nároku, ktorý bol takto predčasne vyplatený (t. j. v danom prípade iba ohľadom sumy vo výške 102 369,93 eur vyplatennej dňa 31.12.2014). Ohľadne nárokov, ktoré titulom výplaty členského podielu žalovaný nevyplatil, sa pre začiatok plynutia premlčacej lehoty použijú ustanovenia stanov o splatnosti členského podielu, a teda nárok na takýto majetok sa začal premlčovať až po uplynutí troch rokov od splatnosti (31.12.2015), t. j. od 01.01.2019 (žaloba bola podaná dňa 18.12.2017). Žalovaným predčasne vyplatená suma 102 369,93 eur sa netýkala výplaty podielu z majetku, ktorý bol predmetom tohto sporu, a teda jeho splatnosť (a tým aj začiatok plynutia premlčania) sa spravuje výlučne stanovami žalovaného. Z uvedeného súd vyvodil, že deň nasledujúci po predčasnej výplate sumy 102 369,93 eur (01.01.2015) nemá vplyv na plynutie premlčacej doby nároku, ktorý je predmetom tohto konania. Splatnosť samotnej pohľadávky teda nijako neovplyvňuje jej čiastočnú úhradu (teda predčasná úhrada), ku ktorej došlo pred lehotou splatnosti celej pohľadávky. Ohľadne neuhradenej časti pohľadávky tak zostáva zachovaná jej pôvodne stanovami určená splatnosť. Preto súd ani druhej vznesenej námietke premlčania nároku zo strany žalovaného nepriznal dôvodnosť majú za to, že žaloba bola podaná včas i v čase (za) zmeny petitu žaloby. V ďalšom sa súd zaoberal podstatou uplatneného nároku z pohľadu výkladu stanov žalovaného. Zdôraznil, že žalovaný po celú dobu konania súdu nepredložil zloženie výpočtu členského podielu žalobcu pri zániku jeho členstva u žalovaného. Obranu žalovaného, že má síce majetkovú účasť v uvedených organizáciách, avšak ich majetok je počas trvania členstva nedeliteľný, z dôvodu ktorého nárok na vyplatenie členského podielu z majetkovej účasti žalovaného v týchto organizáciách žalobca nemá, a teda vyporiadaný nebol (ako uviedol štatút žalovaného na pojednávaní konanom dňa 10.10.2019), ako i skutočnosť, že ani sám žalovaný si tento majetok nevedie v účtovníctve, vyhodnotil ako nedôvodnú. Pre účely určenia hodnoty členského podielu je pri zániku členstva družstva u žalovaného, aj s poukazom na znenie stanov, nevyhnutné odlišovať majetok z hľadiska jeho definovania v zmysle predpisov o účtovníctve a z nich vyplývajúceho zatriedenia majetku a z definície majetku žalovaného tak, ako je upravená v stanovách. Stanovy žalovaného uvádzajú, že jeho majetok tvoria všetky aktíva kryté vlastnými zdrojmi a cudzími zdrojmi a podiely vo

všetkých organizáciách, kde má žalovaný majetkovú účasť. Zo stanov a uvedených definícií je potom nesporné, že majetok žalovaného tvoria všetky aktíva kryté vlastnými a cudzími zdrojmi a podiely vo všetkých organizáciách, kde má žalovaný majetkovú účasť, teda je nesporné, že majetkom žalovaného je aj majetkový podiel v Družstevnej únii Slovenskej republiky a COOPUNII ako aj hmotný majetok, ktorého súčasťou sú nepochybne aj nehnuteľnosti vo vlastníctve (spoluvlastníctve) COOPUNIE v Prahe, ktoré v rozhodnom období patrili žalovanému. Podľa názoru súdu nie je možné pri určovaní členského podielu ignorovať túto podstatnú zložku majetku žalovaného a nezahrnúť ju do výpočtu hodnoty členského podielu žalobcu pri zániku členstva žalobcu, zvlášť za situácie, keď v stanovách nie je určené alebo vymedzené, ktoré majetkové podiely žalovaného v ktorých (a akých) organizáciách a majetok (nehnuteľnosti) sú z vyporiadania odchádzajúceho člena vylúčené. Dospel k záveru, že nárok žalobcu na peňažné vyjadrenie majetkovej účasti žalovaného v spomínaných organizáciách je daný, a to vo výške 2,91 % z účasti žalovaného v Družstevnej únii Slovenskej republiky, ktorej výška je 38,3 % a z účasti žalovaného v COOPUNII, ktorej výška je 40 %. Podľa účtovnej závierky Družstevnej únie Slovenskej republiky za obdobie ku dňu 31.12.2013 (obdobie výpočtu, ktoré nebolo medzi stranami sporné) bola výška majetku tejto organizácie 5 935 856 eur, z čoho 38,3 % podiel žalovaného predstavuje 2 273 432,85 eur a z tohto 2,91 % podiel žalobcu predstavoval sumu 66 156,90 eur. Podiel žalovaného na majetku COOPUNIE je 40 % (podľa článku 6 písm. d) stanov COOPUNIE) a podiel žalobcu na majetku žalovaného predstavuje 2,91 % (v zmysle oznámenia žalovaného zo dňa 28.02.2014, doručeného žalobcovi dňa 17.03.2014). Podľa účtovnej závierky COOPUNIE za obdobie ku dňu 31.12.2013 (obdobie výpočtu, ktoré nebolo medzi stranami sporné) bola výška majetku tejto organizácie 19 425 000 Kč, pričom nehnuteľnosti (zapísané na liste vlastníctva č. XXX pre k. ú. H. Z. a na liste vlastníctva č. XXX pre k. ú. K. Z.) tvoria majetok vo výške 15 248 000 Kč a hnutelný majetok tvorí 4 177 000 Kč. Pri týchto častiach majetku súd zohľadnil argumentáciu žalobcu v tom, že nehnuteľnosti podľa účtovnej hodnoty nie je možné zahrnúť do výpočtu podielu žalobcu, nakoľko účtovníctvo neposkytuje reálny obraz o všeobecnej (trhovej) hodnote nehnuteľností, ale len o ich zostatkovej (odpisovej) hodnote, ktorá nie je premietnutím ich skutočnej hodnoty. Na základe uvedeného tak súd vypočítal podiel žalobcu na majetku žalovaného z jeho účasti v COOPUNII z krátkodobého majetku vo výške 4 177 000 Kč. Podľa kurzu Eur - CZK ku rozhodnému a nespornému dňu 31.12.2013 (1 euro = 27,427 CZK) predstavuje táto suma po prepočte sumu 152 295,18 eur, z čoho 40 % podiel žalovaného predstavuje 60 918,07 eur a 2,91 % podiel žalobcu predstavuje 1 772,72 eur. Pokiaľ išlo o samotnú hodnotu nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXX pre k. ú. H. Z. (administratívna budova súpis. č. XXXX a pozemok parcela č. XXX) a na liste vlastníctva č. XXX pre k. ú. K. Z. (budova súpis. č. XXX), súd vychádzal pri určení hodnoty nehnuteľností zo znaleckých posudkov predložených žalobcom a určil podiel žalobcu na majetku žalovaného ku dňu 31.12.2013 v sume 112 999,66 eur (66 156,90 eur + 1 772,72 eur + 29 226,15 eur + 15.843,89 eur). Nakoľko sa žalovaný dostal s plnením peňažného dlhu do omeškania, súd prvej inštancie priznal žalobcovi aj nárok na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 5,05 % ročne odo dňa nasledujúceho po splatnosti členského podielu (31.12.2015) pri zániku členstva žalobcu u žalovaného do zaplatenia.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 7Co/87/2020 zo dňa 12. mája 2021 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 20 000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 20 000 eur od 01.01.2016 do zaplatenia, a to v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol; žalovanému proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 64,6 %.

2.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že splatnosť nároku žalobcu na vyplatenie členského podielu nastala dňom 31.12.2015 a od uvedeného dňa začala plynúť premlčacia doba. I keď žalobca požiadal žalovaného o predčasnú výplatu členského podielu v sume 102 039,90 eur, dohoda strán o zmene splatnosti ku dňu 31.12.2014 sa vzťahovala výlučne k vyplateniu členského podielu, ktorého výšku stanovil samotný žalovaný v liste zo dňa 08.12.2014. Zmena termínu splatnosti členského podielu žalobcu mala vplyv len na splatnosť sumy 102 039,90 eur, ktorá bola aj predmetom Dohody o vzájomnom započítaní pohľadávok a záväzkov k 31.12.2014. Súd prvej inštancie tak správne vyvodil, že vo vzťahu k nároku žalobcu, ktorým sa domáhal vyplatenia členského podielu aj z majetku COOPUNIE Praha a Družstevnej únie SR, ktoré žalovaný nezahrnul do výpočtu jeho nároku na vyplatenie členského podielu, nenastala zmena splatnosti dlhu. Vychádzajúc tak z toho, že splatnosť nároku žalobcu na

výplatu členského podielu nastala 31.12.2015 a žalobca podal žalobu o vyplatenie zvyšnej časti členského podielu dňa 18.12.2017 žalobca nárok uplatnil v trojročnej premlčacej dobe. Vo vzťahu k námietkam odvolateľa, že žalobcom uplatnený nárok je premlčaný, nakoľko návrh na zmenu žaloby žalobca podal až v roku 2019, odvolací súd uviedol, že žalobca je tzv. dominus litis, teda pán sporu, on vymedzuje požiadavku, o ktorej má súd vo veci rozhodnúť. Z dispozičného princípu vyplýva, že žalobca v žalobnom návrhu vymedzuje predmet konania po skutkovej a právnej stránke, a týmto jeho vymedzením je súd v zásade viazaný. Z viazanosti súdu petitom vyplýva, že súd nemôže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú. V prejednávanej veci sa žalobca žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 18.12.2017 domáhal od žalovaného zaplata sumy 20 000 eur s príslušenstvom. Žalobný nárok skutkovo odôvodnil tým, že mu po zániku členstva u žalovaného vznikol nárok na zaplata nevyplateného členského podielu vo výške 2,91 % z majetku žalovaného, ktorý nebol zahrnutý do výpočtového základu pre určenie výšky členského podielu, t. z. z majetku žalovaného v Družstevnej únii Slovenskej republiky (podiel žalovaného vo výške 38,3 %) a v COOPUNII so sídlom v Prahe (podiel žalovaného vo výške 40 %). Podanou žalobou tak žalobca kvalitatívne ako i kvantitatívne vymedzil, čoho sa v konaní domáha, preto súd vychádzajúc zo zásady viazanosti petitom nemohol žalobcovi prisúdiť iné plnenie, než ktorého sa žalobca domáhal. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že žalobca podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 11.06.2019 žiadal, aby súd pripustil zmenu petitu žaloby nasledovne: „Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 112 999,66 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 112 999,66 eur odo dňa 01.01.2016 do zaplata.“ Z obsahu vyjadrení žalobcu v konaní pred súdom prvej inštancie ako i v odvolacom konaní je nepochybným, že podaním zo dňa 11.06.2019 si žalobca neuplatňoval iné právo ako v pôvodne podanej žalobe, ani týmto podaním nemenil skutkové okolnosti, nesporným však je, že uvedeným podaním si žalobca uplatnil kvantitatívne viac ako v pôvodnej žalobe, preto je tento procesný úkon žalobcu nutné považovať za zmenu žaloby. Súd prvej inštancie tak postupoval procesne správne, keď podanie žalobcu posúdil ako zmenu žaloby, o pripustení ktorej rozhodol uznesením zo dňa 19.06.2019 č. k. 58C/86/2017-602. Zmena žaloby má význam z hľadiska plynutia premlčacej lehoty, nakoľko hmotnoprávne účinky zmeneného návrhu nastanú až od uplatnenia zmeneného návrhu na súde, za predpokladu jeho pripustenia súdom. Vychádzajúc z toho, že žalovaný vzniesol námietku premlčania vo vzťahu k žalobcom rozšírenému nároku nad sumu 20 000 eur s prísl., t. j. vo vzťahu k sume 92 999,96 eur s prísl., bolo dôvodným skúmať, či si žalobca tento nárok uplatnil v zákonom stanovenej lehote (§ 101 Občianskeho zákonníka). Vychádzajúc z čl. 25 bod 9 Stanov, členský podiel žalobcu bol splatný dňom 31.12.2015, najskôr si tak žalobca svoj nárok na vyplatenie členského podielu mohol uplatniť dňa 01.01.2016 a zároveň od tohto dátumu začala žalobcovi plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá uplynula 01.01.2019. Nakoľko zmena žaloby, ktorou žalobca kvantitatívne rozšíril svoj nárok o zaplata sumy 92 999,66 eur s prísl., bola doručená súdu prvej inštancie dňa 11.06.2019, teda po uplynutí premlčacej doby a žalovaný vzniesol námietku premlčania, žalobcovi nárok na zaplata sumy 92 999,66 eur s príslušenstvom nemožno priznať. Odvolací súd tak dospel v tejto časti k inému právnomu záveru ako súd prvej inštancie a posúdil námietku premlčania vznesenú v konaní žalovaným vo vzťahu k nároku na zaplata sumy 92 999,66 eur s prísl.. Nárok vo výške 20 000 eur považoval odvolací súd za dôvodný s poukazom na znenie stanov, v ktorých si členovia združenia stanovili, že členský podiel sa určuje z majetku žalovaného (nielen z jeho vlastných zdrojov), ale aj z cudzích zdrojov a podielov vo všetkých organizáciách, kde má žalovaný majetkovú účasť.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu voči časti, ktorou bol jeho nárok zamietnutý, podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil dovolacími dôvodmi v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP a ust. § 421 ods. 1 písm. a) resp. b) CSP.

3.1. Dôvodnosť dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP videl dovolateľ v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, keď samotnú žalobu neposudzoval podľa jej obsahu, nezohľadnil opis skutkového stavu v nej uvedený, z ktorého si žalobca nárok uplatňoval, nezohľadnil okolnosti daného prípadu ani skutočnosť, že sa žalobca dostal do dôkaznej (informačnej) núdze v dôsledku premysleného, úmyselného a cieleného konania žalovaného zabrániť žalobcovi dostať sa k podkladom pre peňažné vyčíslenie skutočnej výšky jeho nároku (hodnoty majetku žalovaného, z ktorého žalobcu nevysporiadal), a keď následne podanie žalobcu z 11.6.2019 (formálne označené ako „návrh na zmenu petitu žaloby“) nevyhodnocoval (aj s ohľadom na obsah samotnej žaloby a ňou uplatneného nároku opierajúceho sa o

žalobcom označené skutkové tvrdenia) podľa jeho obsahu, ale len podľa označenia, hoci sa nejednalo o kvantitatívnu zmenu žaloby, ale len o spresnenie (vyčíslenie) výšky uplatňovaného nároku, v dôsledku čoho hrubo porušil procesné práva žalobcu, a to až v takom rozsahu, že sa dopustil „denegatio iustitiae“ (odopretia spravodlivosti žalobcovi).

3.2. Trval na tom, že v žalobe okrem iného zreteľne označil majetok žalovaného, z ktorého vysporiadaný nebol, a to nezameniteľným spôsobom, že sa jedná o majetkové podiely žalovaného na majetku Družstevnej únie SR (v ktorej mal žalovaný majetkový podiel vo výške 38,3 % na majetku tejto organizácie) a na majetku COOPUNIE Praha (v ktorej mal žalovaný majetkový podiel vo výške 40 % na majetku tejto organizácie). Nakoľko žalobcov majetkový podiel na majetku žalovaného bol vo výške 2,91 % (čo nebolo v konaní sporným), žalobca v žalobe uviedol, že sa domáha „zaplatenia peňažnej sumy vo výške zodpovedajúcej 2,91 % z 38,3 %-ného majetkového podielu žalovaného na majetku organizácie Družstevná únia SR a peňažnej sumy vo výške zodpovedajúcej 2,91 % zo 40 %-ného majetkového podielu žalovaného na majetku organizácie COOPUNIA Praha. Žalobca pre dôkaznú (informačnú) núdzu ohľadne presného peňažného vyčíslenia výšky svojho nároku, ktorú zaviniť žalovaný, si v žalobe uplatnil svoj nárok percentuálnym vyjadrením. V priebehu súdneho konania (až po zadovážení dôkazov súdom na návrh žalobcu - teda potom, kedy sa tak prvýkrát stalo pre žalobcu možným) žalobca podaním z 11.06.2019 formálne označeným ako „Návrh na pripustenie zmeny petitu“ iba peňažne vyčíslil žalobou uplatnený nárok (dovtedy vyjadrený percentuálne) a navrhol súdu, aby vydal nasledovný rozsudok: „Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 112.999,66 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05% ročne zo sumy 112.999, 66 eur od dňa 1.1.2016 do zaplataenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku“. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie následne na pojednávaní toto žalobcom vykonané peňažné vyčíslenie žalobou uplatneného nároku (formálne nesprávne) pripustil ako zmenu petitu žaloby, hoci v skutočnosti (z hľadiska obsahu podania žalobcu) o zmenu žaloby nešlo (žalobca týmto podaním iba dopĺňal žalobu o skutočnosti odôvodňujúce uplatnený nárok (resp. iba uplatnený nárok peňažne vyčíslil), čo však v žiadnom prípade nebolo možné vyhodnotiť ako zmenu žaloby.

3.3. Dovolať ďalej namietal, že ak odvolací súd dospel k záveru o premlčení nároku žalobcu, nie je zrejmé, prečo sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal aj s námietkou žalobcu, že námietka premlčania žalovaného je v rozpore s dobrými mravmi (čo opätovne žalobca vo svojich podaniach namietal, napr. v podaní z 18.10.2019). Ak teda odvolací súd (na rozdiel od súdu prvej inštancie) dospel k záveru, že časť nároku žalobcu je premlčaná, bol povinný súčasne dať žalobcovi odpoveď, prečo túto zároveň nepovažoval za rozpornú s dobrými mravmi (keďže tento rozpor žalobca namietal a riadne zdôvodnil práve tým, že žalovaný nielenže bránil žalobcovi v možnosti získania podkladov, z ktorých bolo možné peňažne vyčísliť ním uplatnený nárok, ale i z celkového prístupu žalovaného k vyporiadaniu žalobcu zo svojho majetku, spočívajúceho v úmyselnom zatajení, že žalobcu nevyporiadal z celého svojho majetku v snahe získať majetkový prospech a pod.). Je potom zrejmé, že išlo o podstatný argument žalobcu, na ktorý mal dostať zo strany odvolacieho súdu jasnú odpoveď (či námietka premlčania bola/nebola vznesená v rozpore s dobrými mravmi), pri absencii ktorej je rozhodnutie súdu i nepreskúmateľným.

3.4. Zároveň s poukazom na rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/28/2008 definoval nasledovné právne otázky: „Má iba samotné spresnenie (peňažné vyčíslenie) inak žalobou riadne v premlčacej lehote uplatneného nároku (podľa výsledkov dokazovania) vplyv na plynutie premlčacej lehoty ohľadne tohto nároku? Ovplyvňuje číselné vyčíslenie inak žalobou riadne a včas uplatneného nároku plynutie premlčacej lehoty ohľadne tohto nároku?“

„Má hmotnoprávne účinky v podobe premlčania nároku také procesné podanie strany, ktorým strana iba tento nárok (inak od počiatku v žalobe uplatnený) vyčísluje (avšak ním nežiada viac, než podanou žalobou) ?“

„Keď strana (žalobca) z objektívnych dôvodov (z informačnej núdze vyvolanej žalovaným) nemôže v čase podania žaloby vykonať presné vyčíslenie svojho nároku uplatneného žalobou, či je pre zachovanie jeho včasného uplatnenia (z hľadiska jeho premlčania) postačujúce, ak bol takýto nárok žalobou uplatnený a vymedzený percentuálnym vyjadrením z konkrétneho základu (teda určiteľný v každom štádiu konania) s dovetkom, že jeho peňažné vyčíslenie bude súdu oznámené až na základe súdom zadovážených listinných podkladov?“ Postačuje (pre posúdenie, že bol nárok uplatnený včas), keď ho žalobca v premlčacej lehote v žalobe uplatní riadne identifikovateľným spôsobom s tým, že ho následne

peňažne vyčísli až po uplynutí premlčacej lehoty?

3.5. Záverom dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým zamietol žalobu, zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, resp. zmenil a žalobe v celosti vyhovel.

4. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný podaním zo dňa 2.9.2021, v ktorom žiadal dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného zotrval na dovolaní a jeho dôvodoch.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP), a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné, v dôsledku čoho dovolací súd zrušil dovolaním napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá a rozhodnuté o náhrade trov konania.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP videl dovolateľ v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorý nesprávne vyhodnotil obsah žaloby (vôbec nezohľadnil skutkové tvrdenia žalobcu v nej uvedené, následne petit žaloby nevyložil v súvislosti s týmito skutkovými tvrdeniami, a teda neskúmal celý obsah podanej žaloby, ale iba selektívne žalobný petit) a následne formalisticky (arbitrárne), bez skúmania skutočného obsahu podania žalobcu z 11.6.2019 toto vyhodnotil ako kvantitatívnu zmenu žaloby (hoci o takúto zmenu žaloby nešlo).

10. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd skúmal, či postup odvolacieho súdu vykazoval znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle CSP.

11. Žaloba je procesný úkon strany, ktorý treba posudzovať ako každé podanie podľa jeho obsahu (čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP). To znamená, že predmetom civilného procesu je procesný nárok, ktorý je tvorený predmetom nároku (petitom) a základom nároku, ktorý tvoria právne významné skutočnosti, na ktorých sa zakladá žalobný návrh a ktoré umožňujú súdu, aby jeho nárok právne kvalifikoval (iura novit curia). Samotný procesný predpis v § 132 ods. 1 CSP nestanovuje presnú štruktúru žalobného návrhu; musí byť z neho jasné iba to, čoho sa žalobca domáha a od toho sa potom odvíja všeobecne uznávaný výklad, že žalobný návrh (petit) musí byť úplný, určitý a zrozumiteľný (porov. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 192/2015), lebo sú ním určené hranice, v ktorých sa môže súd pri rozhodovaní v priebehu konania pohybovať a ktoré môže prekročiť len za podmienok uvedených v ustanovení § 216 ods. 2 CSP. Petit však nemusí byť zreteľne oddelený od ďalších častí žaloby, nemusí mať ani určitú predpísanú formu, iba zo žaloby ako celku musí byť jasné, čo je žiadané. S ohľadom na určitosť petitu ide o to, do akej miery môže súd tento petit modifikovať, teda do akej miery je ním viazaný, t. j. je povinný navrhovaný petit prevziať. Platí všeobecné pravidlo, že súd musí z hľadiska obsahového petit plne vyčerpať, ale nesmie ho prekročiť, čiže návrhom žalobcu na znenie výroku jeho rozhodnutia nie je viazaný (porov. rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/254/2009). Pritom musí

prihliadať ako k druhu žaloby, tak k typu konania, ďalej i k povahe práva a právneho odvetvia, ktoré sa veci týkajú a k odbornej terminológii. Iba v tomto zmysle treba vykladať aplikáciu dispozičnej zásady o zákaze prekročenia, resp. povinnosti vyčerpania petitu. Súd nie je do najmenšieho detailu viazaný žalobou, resp. jej petitom, ale môže ho modifikovať tak, aby mohol pre žalobcu prisúdiť ním žiadaný nárok, pretože len súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia, aby vyriešil predmet sporu medzi jeho stranami. Účelom civilného procesu je riešiť spory a prinášať spravodlivosť, a nie to, aby sa z neho samotného stal zmysel celého konania (porov. sp. zn. 4Cdo/198/2019). V zhode s týmto názorom bolo v roku 2021 pod č. 14 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky uverejnené rozhodnutie z 25. novembra 2020 sp. zn. 7Cdo/268/2019 s právnou vetou „Obsah žaloby nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (petitum), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja (causa petendi). Súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami v žalobe. Súd má skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh.“

12. Žaloba na splnenie peňažnej povinnosti sa zvyčajne vyjadruje konkrétnou sumou, zákon však nevylučuje vyjadrenie peňažného plnenia aj iným vyjadrením. Napríklad vo veci sp. zn. 3Cdo/28/2008, predmetom ktorej bolo uloženie povinnosti plniť z poisťnej zmluvy za trvalé následky úrazu, žalobca formuloval žalobný návrh ako „právo na poistné plnenie titulom denného odškodnenia počas pracovnej neschopnosti“. Rovnako nie je zákonom zakázané použiť na vymedzenie petitu zlomok alebo percento z konkrétneho základu.

12.1. V danom prípade žalobca v žalobe doslovne uviedol, že „Žalovaný žalobcovi pri ukončení jeho členstva u žalovaného a pri vyplácaní jeho členského podielu úmyselne zamlčal, že do výpočtového základu pre určenie výšky členského podielu žalobcu u žalovaného nezahrnul okrem vyššie spomínaných nehnuteľností aj tento majetok (t. j. žalobcovi úmyselne ponížil výšku jeho členského podielu o sumu rovnajúcu sa 2,91 % z 38,3 % majetkového podielu v Družstevnej únii). Z tohto majetku žalovaného si tak žalobca proti žalovanému v tomto konaní uplatňuje svoj nárok.(bod IV)“;

„Žalovaný žalobcovi pri ukončení jeho členstva u žalovaného a pri vyplácaní jeho členského podielu úmyselne zamlčal, že do výpočtového základu pre určenie výšky členského podielu žalobcu u žalovaného nezahrnul ani tento majetok (t. j. žalobcovi úmyselne ponížil výšku jeho členského podielu o sumu rovnajúcu sa 2,91 % z 40 % majetkového podielu v COOPUNII). Aj z tohto majetku žalovaného si tak žalobca proti žalovanému v tomto konaní uplatňuje svoj nárok.(bod V.)“ a

„Podľa dostupných informácií mal mať žalovaný k 31.12.2013 na svojich bankových účtoch peňažné prostriedky, a to buď na bežnom alebo termínovanom účte v banke R. C., B.K. a N., B.K. vo výške cca 1 mil. €. Máme za to, že ani z tohto majetku nebol žalobcov podiel u žalovaného vysporiadaný, a preto si v tomto konaní žalobca uplatňuje svoj nárok aj z tohto majetku žalovaného.(bod VI)“.

12.2. V predmetnom konaní bol teda uplatnený nárok na zaplatenie členského podielu žalobcu vo výške 2,91 % z 38,3 % majetkového podielu v Družstevnej únii; 2,91 % z 40 % majetkového podielu v COOPUNII a podiel (tu bez špecifikácie výšky) peňažných prostriedkov v R. C., B.K... Nesprávny bol preto záver odvolacieho súdu, že žalobca sa žalobou doručitou súdu prvej inštancie dňa 18.12.2017 domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 20 000 eur s príslušenstvom a percentuálne vyčíslenie členského podielu predstavuje skutkové vymedzenie žaloby.

13. Zo strany odvolacieho súdu tak došlo zjavne k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces tým, že v rozpore so zmyslom zákonnej úpravy obsahu žalobného návrhu posúdil jeho podanie z 11. júna 2019 ako zmenu žaloby, hoci pre takýto postup neboli splnené zákonné podmienky. Zmenou žaloby (§ 140 CSP) je taký návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo (kvantitatívna zmena), alebo ktorým sa uplatňuje iné právo (kvalitatívna zmena), alebo podstatná zmena, alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe, teda prípad, ak žalobca síce naďalej žiada rovnaké plnenie (rovnakej kvality a rovnakého rozsahu), ale na základe iného skutkového stavu veci (skutkového základu veci), než ako ho uviedol v pôvodnej žalobe. V prejednávanej veci však nešlo ani o jednu z uvedených alternatív, podstatných pre záver o zmene žaloby. Žalobca si neuplatnil iné právo, než to, ktoré označil v žalobe, podstatne nezmenil ani nedoplnil rozhodujúce skutočnosti tvrdené v žalobe a žiadal vyplatiť 2,91 %-ný podiel na majetku žalovaného predstavujúceho jeho 38,3 % a 40 % majetkový podiel na majetku Družstevnej únie SR a COOPUNIE Praha, ktorý vyčíslil v peňažnom vyjadrení, žalobca žalobou ako

procesným úkonom uplatnil právo na vyplatenie svojho členského podielu. Na túto skutočnosť nemalo vplyv, že vo vzťahu k takto uplatnenému právu spresnil podaním zo dňa 11.6.2019, že celkovú požadovanú sumu vyčísľuje sumou 112 999,66 €. Na tomto posúdení nemalo vplyv formálne označenie podania zo dňa 11.6.2019 (súd posudzuje podania podľa obsahu) ani tá skutočnosť, že súd prvej inštancie (dopustiť sa rovnakého pochybenia) rozhodol o tomto podaní uznesením, ktorým pripustil zmenu žaloby (porov. rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/28/2008).

14. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces strán sporu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Dôvodná je aj námietka dovolateľa spočívajúca v tom, ak odvolací súd dospel k záveru o premlčaní nároku žalobcu, nie je zrejmé, prečo sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal aj s námietkou žalobcu, že námietka premlčania žalovaného je v rozpore s dobrými mravmi (čo opätovne žalobca vo svojich podaniach namietal, napr. v podaní z 18.10.2019). Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), bez toho, aby sa zaoberal ďalšími námietkami.

15. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania bude rozhodnuté odvolacím súdom v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 1, 3 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.